

*В. С. Белозерцев,
к. е. н., доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро
М. Г. Гарькавий,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро*

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.23.40

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

*V. Belozertsev,
PhD Econ., associate professor of statistics, account and economic informatics,
Dnieper national university of Oles Gonchar, Dnepr
M. Garkavy,
undergraduates of 1 year of training of specialty "Account and Taxation",
Dnieper national university of Oles Gonchar, Dnepr*

ACCOUNT AND THE ANALYSIS OF REALIZATION OF GOODS AT THE ENTERPRISE OF ELECTRONIC COMMERCE

У статті розглянуто основні аспекти реалізації товарів на підприємствах електронної комерції, а саме: досліджено особливості створення та функціонування таких підприємств в Україні, розглянуто різноманітні публікації та дослідження вчених та спеціалістів зазначеної тематики. Дослідженням особливостей обліку та аналізу товарів на підприємствах електронної комерції присвячені праці Бутинця Ф.Ф., Плекач В.Л., Нападовської Л.В., Фоміна О.В., Москаленко А., Золотухіна О., Тихонова С. Не зважаючи на суттєві досягнення зазначених вчених у дослідженні питань електронної комерції, окремі дільниці цієї проблематики заслуговують приділення більшої уваги. Зокрема сценарії та механізми реалізації товарів за допомогою інтернет мережі та особливості обліку такої реалізації. У статті висвітлено питання обліку витрат підприємств електронної комерції та приділена увага такому способу доставки товару, як кур'єрська доставка. Також розглянуто особливості патентування торгівельної діяльності суб'єктів електронного бізнесу. Ці дільниці у сучасних умовах потребують підвищеної уваги з боку облікового та управлінського персоналу підприємства.

The article deals with the main aspects of the sale of goods in e-commerce enterprises, namely, the features of creation and functioning of such enterprises in Ukraine are researched, various publications and researches of scientists and specialists on this subject are considered. The study of the characteristics of the accounting and analysis of goods at e-commerce enterprises are devoted to the work of Butintsy FF, Plekach VL, Napadovskaya L.V., Fomin O.V., Moskalenko A., Zolotukhin O., Tikhonova S. Despite the Significant achievements of these scientists in the study of e-commerce issues, individual sections of this issue deserve more attention. In particular, scenarios and mechanisms for the sale of goods through the Internet network and the peculiarities of accounting for such implementation. In our time, a significant development of information and computer technology, which has led to the formation of a new economic activity — e-commerce. This kind of activity allowed to increase the efficiency of various business processes due to the fact that transactions began with the Internet. E-commerce is a kind of remote trade in goods using computer

and telecommunication equipment. Options for selling products of e-commerce companies: retail sales of goods, remote sale of goods, sale of goods to order. The legislation of Ukraine does not provide for a separate normative document that would regulate the sale of goods of e-commerce enterprises. Typical correspondence for accounting for ecommerce costs associated with the creation and operation is given in the article. e-commerce companies make the costs associated with the creation of a Web site, hosting, and domain name. When selling goods by e-commerce companies, accounting for transactions with buyers is carried out in accordance with the types of calculation and delivery method. The article covers issues of accounting for expenses of e-commerce companies and focuses on such a way of delivering goods as courier delivery. The peculiarities of patenting of commercial activity of subjects of electronic business are also considered. These areas in modern conditions require increased attention from the account and management personnel of the company.

Ключові слова: електронна комерція, реалізація товарів, торговий патент, Web-сайт, хостинг, доменне ім'я.

Key words: electronic commerce, realization of goods, trade patent, Website, hosting, domain name.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У ХХІ ст. розпочався значний розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій, який і призвів до утворення нової економічної діяльності — електронної комерції. Саме цей вид діяльності дозволив збільшити ефективність різноманітних бізнес-процесів за рахунок того, що почалися транзакції за допомогою мережі Інтернет. Таким чином, інформаційні технології забезпечили розширення каналів збуту продукції (товарів, послуг), обслуговування покупців стало здійснюватися на більш високому рівні, що в свою чергу вплинуло на збільшення прибутковості підприємств електронної комерції. Актуальність даної теми зумовлена необхідністю дослідження обліку операцій підприємств електронної комерції, а саме обліку витрат на створення та функціонування, а також обліку реалізації товарів підприємств електронної комерції.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Незважаючи на зменшення темпів зростання світової економіки у більшості країн, все ж таки інтерес до електронної комерції щороку зростає. Про це свідчать різноманітні публікації та дослідження вчених та спеціалістів. Дослідженням особливостей обліку та аналізу товарів на підприємствах електронної комерції присвячені праці Бутинця Ф.Ф., Плекач В.Л., Нападовської Л.В., Фоміна О.В., Москаленко А., Золотухіна О., Тихонова С. та ін. [1]. Але необхідно врахувати той факт, що більшість досліджень розкривають лише особливості створення підприємств електронної комерції, а особливості бухгалтерського обліку не враховують зовсім.

МЕТА СТАТТІ

Метою дослідження є вивчення особливостей здійснення операцій з реалізації товарів підприємств електронної комерції, а також дослідження цих операцій у бухгалтерському обліку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Електронна комерція — вид дистанційної торгівлі товарами з використанням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки.

На рисунку 1 подано можливі варіанти реалізації товарів підприємств електронної комерції в залежності від факторів.

Необхідно зазначити той факт, що законодавством України не передбачено окремого нормативного документа, який би регламентував реалізацію товарів підприємств електронної комерції, отже вона регламентується тими самими документами, що й інші види торгівлі.

Рис. 1. Можливі варіанти реалізації товарів підприємств електронної комерції

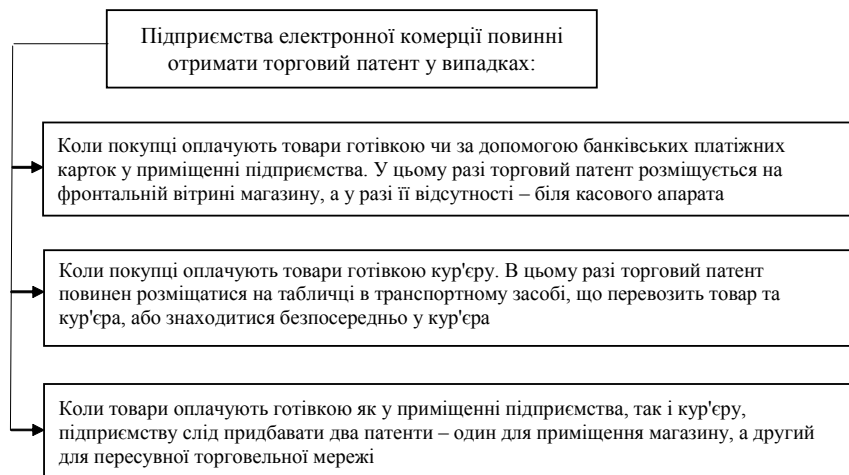

Рис. 2. Обов'язкові умови отримання торгового патенту підприємствам електронної комерції

Що стосується оподаткування реалізації товарів підприємствами електронної комерції, то за Податковим Кодексом України, підприємствам цього виду діяльності не передбачена спрощена система оподаткування. Таким чином, підприємства електронної комерції повинні здійснювати свою діяльність на підставі загальної системи оподаткування. Ще однією особливістю таких підприємств, є те, що вони повинні обов'язково бути зареєстровані як платники ПДВ [2].

Важливим аспектом ведення торгівлі підприємств електронної комерції є патентування торговельної діяльності. Таким чином, на рисунку 2 надано випадки, коли підприємству електронної комерції, необхідно отримати торговий патент.

Бухгалтерський та податковий облік операцій реалізації товарів підприємств електронної комерції поділяється на:

- облік витрат на створення та функціонування підприємств електронної комерції;
- облік реалізації товарів (розрахунки з покупцями).

Перш за все, підприємства електронної комерції здійснюють витрати, які пов'язані зі створенням Web-сайту. Ці витрати в обліку підприємств електронної комерції доцільніше визнати капітальними витратами (у тому разі, коли Web-сайт підприємства визнають нематеріальним активом).

Таблиця 1. Типова кореспонденція рахунків з обліку витрат підприємств електронної комерції

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Понесено витрати на створення сайту	154	631
2.	Відображено ПК з ПДВ	641	631
3.	Понесено витрати на реєстрацію доменного імені та хостинг	154	631
4.	Відображено ПК з ПДВ	641	631
5.	Оплачено послуги щодо організації роботи сайту	631	311
6.	Введено сайт в експлуатацію	125	154
7.	Нараховано амортизацію	93	133

Таблиця 2. Типова кореспонденція рахунків з обліку реалізації товарів покупцю через кур'єра (готівковий розрахунок)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Передано товар кур'єру зі складу	281.1	281
2.	Відображено ПЗ з ПДВ	643	641
3.	Отримані кошти кур'єром за реалізований товар	301	702
4.	Відображено ПЗ з ПДВ	702	643
5.	Списано собівартість реалізованого товару	902	281.1
6.	Визначено фінансовий результат	702 791	791 902

Таблиця 3. Типова кореспонденція рахунків з обліку реалізації товарів покупцю через кур'єра (безготівковий розрахунок)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Отримано аванс від покупця	311	681
2.	Відображено ПЗ з ПДВ	643	641
3.	Передано товар кур'єру зі складу	281.1	281
4.	Передано товар покупцю	361	702
5.	Відображено ПЗ з ПДВ	702	643
6.	Списано собівартість реалізованого товару	902	281.1
7.	Визначено фінансовий результат	702 791	791 902
8.	Відображено взаємозалік заборгованостей	681	361

Необхідно також зазначити, що Web-сайт підприємства є виключно об'єктом авторського права. Тому якщо після створення даного сайту, авторське право переходить за договором до підприємства електронної комерції, то витрати понесені відповідно до цього договору підлягають амортизації (але не більше 20 років).

Крім створення Web-сайту, підприємства електронної комерції несуть такі витрати, як хостинг (оренда дискового простору), доменне ім'я (при чому це ім'я не належить постійно підприємству, а лише передається в "оренду"). Ці всі витрати відносяться до витрат, які пов'язані з підготовкою до реалізації товарів, тому і відображаються на рахунку 15 "Капітальні інвестиції".

Типову кореспонденцію з обліку витрат підприємств електронної комерції, пов'язаних зі створенням та функціонуванням подано у таблиці 1.

Під здійснення реалізації товарів підприємствами електронної комерції можливі різноманітні варіанти:

- оплата готівкою (в офісі даного підприємства; через кур'єра підприємства електронної комерції; через кур'єра іншої організації та через поштове відділення);
- безготівкова оплата (банківський переказ) [3].

У тому випадку, коли реалізація товарів підприємствами електронної комерції здійснюється за допомогою власного кур'єра, то підприємство електронної комерції складає "Звіт про використання реєстратора розрахункових операцій" (портативного), при чому під час реалізації товару кур'єром, торговий патент повинен знаходитися у нього [4]. Таким чином, у таблиці 2 подано типову кореспонденцію рахунків з обліку реалізації товарів покупцю через кур'єра (готівковий розрахунок).

Наступний кроком визначимо особливості реалізації товарів підприємствами електронної комерції через кур'єра за допомогою безготівкового розрахунку. У таблиці 3 подано типову кореспонденцію рахунків з обліку реалізації товарів покупцю через кур'єра (безготівковий розрахунок).

У тому разі, якщо підприємство електронної комерції не має власного кур'єра, то при виконанні замовлення кур'єр іншої організації вносить кошти за товар на банківський рахунок підприємства. Необхідною умовою використання послуг іншої кур'єрської служби є укладання договору про передачу матеріальної відповідальності та надання звіту про виконання відповідного замовлення.

Якщо реалізація товарів підприємства електронної комерції здійснюється за допомогою поштового відділення, то в першу чергу, товар із відповідними документами передається відповідальній особі, яка оформлює відправлення товарів покупцю та оплачує доставку. У разі якщо у договорі покупця та підприємства електронної комерції зазначено, що оплата здійснюється під час отримання товару, то після його отримання покупець вносить кошти для здійснення перерахунку на банківський рахунок підприємства.

У тому випадку, коли реалізація товарів підприємствами електронної комерції здійснюється через офіси підприємств, то факт приймання-передачі товару фіксують у спеціальному бланку замовлення (у 2-х екземплярах).

Якщо ж реалізація товарів підприємствами електронної комерції здійснюється не готівковим способом,

а безготівковим, то у цьому разі покупець повинен роздрукувати квитанцію на оплату товарів, і після цього здійснює переказ коштів на поточний рахунок підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, незважаючи на розвиток електронної комерції, все ж таки ця сфера є недостатньо врегульованою на законодавчому рівні. Важливою особливістю підприємств електронної комерції є те, що вони повинні бути платниками ПДВ, а також повинні мати загальну систему оподаткування.

Перш за все, підприємства електронної комерції здійснюють витрати, пов'язані зі створенням Web-сайту, які доцільніше визнавати як капітальні витрати (у тому разі, коли Web-сайт підприємства визнають нематеріальним активом).

Таким чином, при реалізації товарів підприємствами електронної комерції облік операцій розрахунків з покупцями здійснюється відповідно до види розрахунку та способу доставки.

Література:

1. Бухгалтерський облік в торгівлі: Підручник / За ред. проф. Бутинця Ф.Ф. та доц. Малюги Н.М. — Житомир: ПП "Рута", 2002. — 576 с.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
3. Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями: затвержені Наказом Міністерства економіки України від 19.04.2007 р. № 103 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1181-07>
4. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр>

References:

1. Butyntsia, F.F. and Maliuhy, N.M. (2002), *Bukhhalters'kyj oblik v torhivli* [Accounting in trade], Ruta, Zhytomyr, Ukraine.
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "The Tax Code of Ukraine", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/tsgibin/lavs/main.tsgi?nreg=2755-17> (Accessed 10 Nov 2018).
3. Ministry of Economy of Ukraine (2007), Order "Rules for the sale of goods to order and out of trading or office premises", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1181-07> (Accessed 10 Nov 2018).
4. Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine "On the application of payment processing registrars in the field of trade, catering and services", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр> (Accessed 10 Nov 2018).

Стаття надійшла до редакції 12.11.2018 р.